

Raadsvoorstel

Vergadering

6 februari 2024

Gemeenteraad

Onderwerp	Vaststelling Omgevingsvisie Helmond 2040
Portefeuillehouder	G.L.C.C. van den Waardenburg
Afdeling	AOG, BJO, COM, FIN en IVA
College besluit	5 december 2023
Commissie	Adviescommissie 23 januari 2024
Zaaknummer	51513865

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. Vast te stellen de Omgevingsvisie Helmond 2040, inclusief de Nota van antwoord op de binnengekomen zienswijzen.
2. De visie Zonnevelden en zonnedaken 2020 (raadsbesluit 30 januari 2020) in te trekken
3. De vastgestelde Omgevingsvisie Helmond 2040 beschikbaar te stellen via het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
4. Indiensers van zienswijzen te informeren en hen de Nota van antwoord toe te sturen.

Inleiding

Voor u ligt de Omgevingsvisie Helmond 2040.

Deze visie kent een lang aanlooptraject. Wij zijn gestart met een nota van uitgangspunten, die in september 2020 door de raad is vastgesteld. Hierin zijn een aantal uitgangspunten vastgelegd, waaraan de Omgevingsvisie moest voldoen. Vervolgens hebben zich de afgelopen jaren diverse ontwikkelingen voorgedaan, die input hebben geleverd voor de Omgevingsvisie. Enkele belangrijke ontwikkelingen noemen we hieronder:

- De inzichten en conclusies uit het MIRT-onderzoek Verstedelijking en Bereikbaarheid Brainport;
- De steeds groter wordende woningbouwopgave met alle daarbij behorende vraagstukken rondom voorzieningen, leefbaarheid en bereikbaarheid;
- De energietransitie en het klimaatbestendig maken van onze stad;
- Het tegengaan van maatschappelijke tweedeling in onze stad.

Deze onderwerpen hebben een plek gekregen in de Omgevingsvisie Helmond 2040.

Doel en reikwijdte van een Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is een instrument uit de Omgevingswet: alle gemeenten moeten uiterlijk 1-1-2027 een Omgevingsvisie vaststellen. In de Omgevingsvisie geven we richting aan het te voeren integrale lange-termijn-beleid in het fysieke domein voor de ontwikkeling van het grondgebied. Hierin komen onder andere de volgende thema's aan de orde: wonen en werken, mobiliteit, energie en klimaat, milieu en water, erfgoed, natuur en biodiversiteit en gezondheid (voor zover beïnvloedbaar via de fysieke leefomgeving).

De Omgevingsvisie is 'strategisch' van karakter. Dat wil zeggen dat er richtinggevende uitspraken worden gedaan over de koers van onze stad, maar dat er ruimte is voor nadere invulling. We kijken immers 20 jaar vooruit en kunnen niet altijd voorspellen wat zich in die periode allemaal aandient. Er moet ruimte blijven voor innovatie en maatwerk om kansen te kunnen pakken die zich voordoen. Daarbij staan de fundamentele waarden en kwaliteiten van ons grondgebied niet ter discussie, deze zijn en blijven de basis voor ontwikkelingen.

Status van een Omgevingsvisie

De omgevingsvisie wordt door de raad vastgesteld en is 'zelfbindend'.

Dat betekent dat anderen geen rechten kunnen ontlenen aan de visie en dat anderen geen verplichtingen aan ons kunnen opleggen op basis van de visie. De visie weerspiegelt wel de koers voor de ontwikkeling van de stad. Anderen kunnen er wel verwachtingen aan ontlenen. Vanuit het oogpunt van een betrouwbare en transparante overheid, moeten besluiten over ontwikkelingen in beginsel in lijn met de uitgangspunten van de visie zijn. We kunnen er vanaf wijken, maar moeten dat dan goed onderbouwen. De Omgevingsvisie is daarmee ook een belangrijk kader om de wenselijkheid van initiatieven te toetsen aan onze doelen en ambities.

De Omgevingsvisie is ook een belangrijk kader voor de doorvertaling naar omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. Op die manier behouden we consistentie in de doorwerking van ons beleid naar uitvoering en regelgeving.

Een Omgevingsvisie heeft geen eindtermijn. Zolang de beleidsuitgangspunten en ontwikkelrichting in de visie actueel zijn, hoeft deze niet aangepast te worden. Zodra we voorzien dat de ontwikkelrichting van onze stad fundamenteel gaat veranderen, is het nodig om een nieuwe/aangepaste Omgevingsvisie op te stellen. Dit gebeurt dan volgens de voorgeschreven procedure.

Relatie met andere beleidsvisies

De Omgevingsvisie is voor het fysieke domein het bovenliggende beleidskader, daaronder kunnen zogenaamde 'omgevingsprogramma's' uitgewerkt worden. Dit kunnen thematische en gebiedsgerichte uitwerkingen zijn, denk aan de mobiliteitsvisie, de woonvisie en de erfgoedvisie.

Deze reeds vastgestelde en nog vast te stellen visies zijn tot stand gekomen in afstemming met de Omgevingsvisie en behouden hun status onder de Omgevingswet.

De Omgevingsvisie vervangt een aantal bestaande beleidsnota's

Het gaat om de Structuurvisie 2030 (raadsbesluit 4 februari 2014), de Milieuvisie 2025 (raadsbesluit 10 januari 2012) en de Visie zonnevelden en zonnedaken 2020 (raadsbesluit 30 januari 2020). De Structuurvisie en Milieuvisie worden van rechtswege vervangen bij vaststelling van een Omgevingsvisie. Voor de Visie zonnevelden en zonnedaken is, conform de toezegging in de opiniecommissie op 24 januari 2023, de actualisatie van de visie en de kaart meegenomen in de Omgevingsvisie.

Niet alles is nieuw

In de Omgevingsvisie wordt beleid voor het fysieke domein bij elkaar gebracht. Belangrijke keuzes die de afgelopen jaren gemaakt zijn, zijn opgenomen in de Omgevingsvisie. Niet alles is dus nieuw. De ingezette koers vanuit, bijvoorbeeld, het MIRT-onderzoek, het centrumperspectief, het verstedelijkingsakkoord, de economische visie en de mobiliteitsvisie worden doorgezet in de Omgevingsvisie en met elkaar verbonden.

Participatie

De Omgevingsvisie is met participatie tot stand gekomen. Onderstaand is beknopt uitgewerkt hoe dit gebeurd is. De Coronacrisis heeft de participatie enigszins gecompliceerd. Door het gebruik van online-bijeenkomsten en digitale enquêtes is daar een mouw aan gepast. Daarnaast hebben andere visies, die gelijktijdig een vergelijkbaar proces liepen, hun eigen participatietraject gehad. Hier is in onderlinge afstemming gebruik van gemaakt, zodat partijen niet twee keer voor dezelfde vraag werden aangeschreven.

De tussenproducten zijn voorbereid tijdens interne werkgroepsessies waarbij de provincie, waterschappen, Omgevingsdienst, Veiligheidsregio en GGD structureel aan tafel zaten.

De klankbordgroep bestond uit diverse organisaties en belangengroepen waarmee de volgende domeinen vertegenwoordigd waren: wonen, natuur en milieu, economie/bedrijfsleven, cultuurhistorie en erfgoed, onderwijs, sociaal domein, gezondheid en bewegen, toegankelijkheid, buitengebied en landbouw.

Omgevingseffectrapportage

De beleidskeuzes in de Omgevingsvisie vereisen het opstellen van een milieueffectrapportage (MER). Het gaat in dit geval om een planMER (geen projectMER). De planMER heeft betrekking op de beoordeling van plannen op een abstracter niveau en in een eerder stadium dan een projectMER. Een projectMER brengt de milieueffecten van een beoogd project in beeld en is concreter dan een planMER.

Wij hebben ervoor gekozen om de milieu-effectrapportage te verbreden naar een omgevingseffectrapportage (OER). Dit is gedaan om in te kunnen spelen op de verbrede scope van de Omgevingsvisie. De omgevingseffectrapportage is opgesteld volgens de systematiek van een milieueffectrapportage en is uitgebreid met een aantal aspecten die vanuit de bredere reikwijdte van de Omgevingswet relevant zijn. Denk aan gezondheidsaspecten, economische participatie en sociale veiligheid.

In de OER wordt gesproken over kansen en risico's op het optreden van positieve of negatieve effecten. Het daadwerkelijk optreden van positieve of negatieve effecten is afhankelijk van de manier waarop we hiermee omgaan bij concrete (gebieds)ontwikkelingen.

De OER is bedoeld als middel om inzicht te geven in de consequenties van beleidskeuzes die in de Omgevingsvisie worden gemaakt. Het is dus geen beleidsdocument en hoeft ook niet vastgesteld te worden. In de OER is aangegeven hoe de beleidskeuzes uit de Omgevingsvisie kunnen bijdragen aan het realiseren van onze doelen en ambities.

De commissie MER heeft een advies gegeven op de OER. In de oplegnotitie is aangegeven hoe we hiermee zijn omgegaan.

Zienswijzen

Er zijn van 13 partijen zienswijzen binnengekomen op de ontwerp-Omgevingswet. Daarnaast is er een advies ontvangen van de commissie MER op de omgevingseffectrapportage.

De zienswijzen en het advies van de commissie MER zijn opgenomen in bijgevoegde nota van antwoord.

Soms hebben zienswijzen geleid tot aanpassingen in de tekst en/of de kaarten van de Omgevingsvisie. De zienswijzen en het advies van de commissie MER hebben niet geleid tot fundamentele koerswijzigingen.

Beoogd effect voor gemeenteraad

Een vastgestelde Omgevingsvisie Helmond 2040 waarin we richting geven aan de ontwikkeling van onze stad.

Argumenten

1.1 Het bestaande ruimtelijke kader past niet meer bij de huidige ontwikkelingen en moet herzien worden.

De huidige Structuurvisie 2030 dateert nog uit 2014, is verouderd en biedt onvoldoende houvast om ontwikkelingen aan te toetsen. Onze huidige opgaven, waaronder het tegengaan van tweedeling, de klimaatopgave en de verstedelijkings- en bereikbaarheidsopgave waren toen niet nog niet in beeld. We hebben een actueel, integraal en samenhangend beleidskader voor het fysieke domein nodig om ontwikkelingen te kunnen sturen op basis van doelen en ambities voor onze stad. Het gaat daarbij nadrukkelijk ook om doelen en ambities op sociaal-maatschappelijk gebied.

1.2 De Omgevingswet vereist dat alle gemeenten uiterlijk 1-1-2027 een Omgevingsvisie hebben vastgesteld.

Met de vaststelling van deze Omgevingsvisie voldoet Helmond aan deze wettelijke verplichting.

1.3 Niet alles is nieuw

De Omgevingsvisie bouwt door op besluiten die de raad de afgelopen jaren al heeft genomen zoals de economische visie, het MIRT-onderzoek voor Brainport en de herijking van het ontwikkelperspectief voor het centrum. De ingezette koers is in de Omgevingsvisie samengebracht en met elkaar verbonden.

2.2 De Visie zonnevelden en zonnedaken uit 2021 wordt ingetrokken omdat het beleid en de kaart zijn geactualiseerd in de Omgevingsvisie.

Het beleid blijft daarmee (geactualiseerd) bestaan via de Omgevingsvisie. Door de Visie zonnevelden en zonnedaken bij raadsbesluit in te trekken, ontstaat er geen verwarring over het actuele beleid en bijbehorende kaart.

3.1 Het beschikbaar stellen van de Omgevingsvisie op het DSO is verplicht

Dit is opgenomen in de Omgevingswet. Het beschikbaar stellen gebeurt via de LVBB (landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen) en komt via deze weg in het DSO terecht.

4.1 Terugkoppeling van de reactie op zienswijzen naar de indieners is verplicht

Dit is opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht.

Kanttekeningen

1.1 Indien de Omgevingsvisie niet wordt vastgesteld

In dat geval hebben we geen integrale koers voor het fysieke domein en moeten we terugvallen op bestaand, vastgesteld (ruimtelijk) beleid. Dit beleid sluit onvoldoende aan op de opgaven die we hebben en past niet goed op de doelen en ambities die de raad in diverse recente thematische/sectorale beleidsstukken al heeft uitgesproken. Het risico op inconsistentie in beleid wordt groter en dat kan leiden tot verwarring bij inwoners, ondernemers, andere overheden en partners. Dit komt de betrouwbaarheid niet ten goede. Daarnaast kan dit problemen opleveren bij de toetsing van concrete initiatieven op wenselijkheid in het licht van onze beleidsdoelen en ambities voor de koers van Helmond.

1.2 Waarom nu een Omgevingsvisie vaststellen? De Omgevingswet geeft ons tot 1-1-2027 de tijd.

In het geval de raad niet zou instemmen met de voorliggende Omgevingsvisie, vallen we terug op bestaand beleid. De bovengenoemde kanttekening bij 1.1 is daarbij relevant.

2.1 Wat gebeurt er als we de Visie zonnevelden en zonnedaken niet intrekken?

Dan kan er bij externe partijen en inwoners verwarring ontstaan wat nu wel of niet geldt. Ook kan onduidelijkheid ontstaan welk beleidskader leidend is voor de toetsing van initiatieven. Dit komt de betrouwbaarheid en transparantie van ons als lokale overheid niet ten goede.

Financiën

De (financiële) uitvoerbaarheid van de Omgevingsvisie hoeft onder de Omgevingswet niet getoetst te worden. Het gaat immers om richtinggevende beleidsambities die nog niet altijd de concreetheid hebben om de haalbaarheid helemaal in beeld te hebben. Bovendien kunnen toekomstige maatschappelijke, economische en technische

ontwikkelingen, die we nu nog niet kunnen overzien, de haalbaarheid en uitvoerbaarheid beïnvloeden. Bij de uitwerking van de Omgevingsvisie naar concretere omgevingsprogramma's en uitvoeringsplannen, wordt de uitvoerbaarheid wel meegenomen.

Communicatie en vervolg

Na vaststelling door de raad, wordt er een publieksvriendelijke versie van de Omgevingsvisie en de omgevingseffectrapportage opgesteld en beschikbaar gesteld op de website. We bekijken daarbij ook de mogelijkheid van het gebruik van animaties.

De Omgevingsvisie wordt ook gepubliceerd op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

De indieners van zienswijzen krijgen de nota van antwoord toegestuurd.

Burgemeester en wethouders van Helmond
burgemeester
mevr. P.J.M.G. Blanksma – van den Heuvel

secretaris
H.J. de Ruiter

Bijlagen

- Omgevingsvisie Helmond 2040 DEFINITIEF na collegebehandeling
- Nota van antwoord
- Omgevingseffectrapportage en oplegnotitie

De raad van de gemeente Helmond;
gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 5 december 2023;
gelet op de bepalingen van de Gemeentewet;

besluit:

1. Vast te stellen de Omgevingsvisie Helmond 2040, inclusief de Nota van antwoord op de binnengekomen zienswijzen.
2. De visie Zonnevelden en zonnedaken 2020 (raadsbesluit 30 januari 2020) in te trekken
3. De vastgestelde Omgevingsvisie Helmond 2040 beschikbaar te stellen via het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
4. Indieners van zienswijzen te informeren en hen de Nota van antwoord toe te sturen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 6 februari 2024.

De raad voornoemd,
de voorzitter,

de griffier,